

Avdelningen för ekonomi och styrning
Siv Stjernborg

Finansdepartementet
10333 STOCKHOLM

Betaltjänster, förmedlingsavgifter och grundläggande betalkonton (SOU 2016:53) – Slutbetänkande av 2015 års betaltjänstutredning

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har inga synpunkter på de anpassningar som föreslås för att anpassa den svenska lagstiftningen till införandet av det andra betaltjänstdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv EU 2015/366 av den 25 november 2015, om betaltjänster på den inre marknaden). Förslaget kan medföra stora förändringar av marknaden för betalningstjänster, förhoppningsvis kan det komma konsumenten till del i fråga om lägre kostnader, säkrare och smidigare betalningar.

SKL instämmer i utredningens förslag att undantag från betalningstjänstlagens tillämpningsområde ska göras för betalningstransaktioner (av mindre belopp gräns 50 euro) som görs via mobiltelefon eller annan teknisk utrustning ex. sms biljett för resa.

SKL vill särskilt uppmärksamma problemet med brist på kontanthantering i vårt avlånga land. Regeringen bör följa EU direktivet (2014/92/EU) varvid bankerna bör åläggas upprätthålla kontanthantering i någon form. SKL ser betydande problem såväl bland kommuner i glesbygd som bland olika grupper och har därför tillskrivit regeringen i frågan. (Bifogas bilaga 1. Kontanter i Sverige, skrivelse till justitiedepartementet dnr 16/04508).

Synpunkter på EU:s betalkontodirektiv (2014/92/EU)

Betalkontodirektivets syfte är att garantera alla konsumenter lagligen bosatta inom EU tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner. Med grundläggande funktioner menas vissa i direktivet uppräknade betaltjänster, bland annat insättning och uttag av kontanter, men också möjlighet att göra vissa typer av betalningstransaktioner via exempelvis autogiro och bankkort. Utredningen konstaterade i delbetänkande 2, att både bruk av kontanter och bankernas hantering av kontanter minskar snabbt, vilket ger problem för vissa grupper och i vissa geografiska områden. Utredningens slutsats är att teknisk utveckling mm gör att problemet kan

hanteras och att det inte är nödvändigt med lagstiftningsåtgärder för att tillgodose det kvarvarande behovet av kontanter.

Utredningen anser att det inte behövs några lagstiftningsåtgärder i denna del, då problemet inte är i sådan proportion. SKL delar inte denna bedömning. Betalningskontodirektivet har ett konsumentperspektiv och ställer höga krav på tillgången på kontanttjänster särskilt för de konsumenter som inte har alternativ. I Sverige är vi snabba på att anamma tekniska lösningar, vilket ofta är väldigt bra/till gagn för oss alla. Men samtidigt får det inte gå för fort.

Enligt det särskilda yttrandet av Anna Wilbe, expert i utredningen, kan det ifrågasättas om Sverige i dag lever upp till direktivets krav att garantera konsumenter tillräcklig tillgång till kontanttjänster. Det förefaller som att hastigheten med vilken kontanthantering försvinner accelererar. Det är viktigt att alla människor oavsett var de bor har möjlighet att klara av sina ekonomiska förhållanden. Många kommuner ifrågasätter bankernas möjlighet att fransäga sig samhällsansvaret med kontanthantering, genom att konsekvent lägga ned bankkontor och kontanthantering.

Kommuner och landsting som arbetsgivare använder allt mindre kontanter i sin verksamhet. Det mesta faktureras. Kontanter används i liten utsträckning t.ex. i verksamheter av social karaktär, där det kan vara pedagogiskt med sedlar och mynt. Kommuners hantering av försörjningsstöd sker ofta via kontantkort men stöd av mer tillfällig karaktär kan underlättas av fungerande kontanthantering.

Landstingen har försökt effektivisera verksamheten på sina vårdinrättningar så att patientavgiften faktureras, samtidigt registreras högkostnadsbelopp etc. De flesta patienter har ansett att det fungerat väl. Men alla medborgare är inte nöjda och frågan har prövats i domstol varvid högsta förvaltningsdomstolen beslutat att patienter ska kunna betala patientavgifter kontant, och om ett landsting endast erbjuder att ta emot kontanter på ett fåtal ställen strider detta mot lagen. Flera landsting har på så sätt tvingats återinföra möjlighet till kontantbetalning.

Det kan tyckas märkligt att en bank vars affärsidé är att göra ekonomiska transaktioner inte behöver hantera kontanter, medan landsting åläggs att hantera kontanter, det är ju inte så att en person med vårdbehov nekas vård, det är enbart så att betalningen sker via faktura eller kort, vilket innebär att den görs såsom de flesta räkningar ex. hyra. Det är därmed enligt lagstiftaren viktigare att en person kan betala sitt sjukhusbesök kontant än att man kan få tillgång till kontanter i glesbygd.

SKL, delar Riksbankens syn att en reglering som ålägger kreditinstituten att tillhandahålla grundläggande betaltjänster skulle innebära ett förtydligande av det ansvar som vilar på banker/kreditinstitut redan idag. Bankernas roll är att ta emot insättningar, bevilja krediter och förmedla betalningar. Det är specifikt angivet i Lagen om bank- och finansieringsrörelse att banker förmedlar betalningar via generella betalningssystem. Krav på att tillhandahålla grundläggande betaltjänster

förtydligar ansvaret. Det förefaller rimligt att kreditinstituten får ett sådant ansvar särskilt med tanke på att banksektorn även har betydande fördelar genom det särskilda statliga skyddsnät (statliga insättningsgarantin) som finns om ett kreditinstitut får finansiella problem.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande